

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Statenbrief Stand van zaken Klimaat centraal - op weg naar een klimaatneutrale provincie Utrecht (3e update)	TELEFOONNUMMER	06-527 695 36
DATUM	30-05-2023	E-MAILADRES	alexander.heusschen @provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1871515654-2730	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Alexander Heusschen	TEAM	PMB / Klimaat centraal
NUMMER PS	-	PORTEFEUILLEHOUDER	-
BIJLAGE	Geen		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Graag informeren wij u opnieuw over de stand van zaken met betrekking tot twee klimaatgerelateerde moties:

- Motie 79 - 'Code Rood voor Klimaat, uitwerken op maat'
- Motie 100 - Klimaat centraal

Inleiding:

In december 2022 bent u met een Statenbrief, de tweede update sinds de start van de concernopgave Klimaat centraal, geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot een aantal klimaatgerelateerde moties (UTSP-1871515654-2097). Daarnaast bent u op 19 april 2023, tijdens de PS-informatiemarkt voor (nieuwe) Statenleden, informeel geïnformeerd over de klimaatdoelstellingen en -activiteiten ten aanzien van klimaatadaptatie (het voorbereiden op de risico's van klimaatverandering en het aanpassen van de omgeving hierop) én klimaatmitigatie (het tegengaan van (verdere) klimaatverandering).

Deze voortgangsrapportage gaat in op de maatregelen die wij nemen op het vlak van klimaatmitigatie. Dit is de derde periodieke update. De volgende staat gepland voor december 2023.

Het programma Klimaat centraal heeft de opdracht gekregen de ambtelijke coördinatie en samenwerking op klimaat(mitigatie) te intensiveren. Het klimaatbeleid wordt logischerwijze in belangrijke mate bepaald door Europa en door nationale afspraken. De provincie heeft zich in 2019 gecommitteerd aan deze (inter)nationale klimaatdoelen: 55% CO₂-reductie in 2030 (ten opzichte van 1990) en klimaatneutraliteit in 2050.

Het programma is erop gericht greep te krijgen én te houden op het behalen van de klimaatdoelen van de provincie Utrecht, en waar nodig bij te sturen.

Prognose nationaal

Het Planbureau voor de Leefomgeving stelt jaarlijks een Klimaat- en energieverkenning (KEV) op. Hierin wordt de stand van zaken geanalyseerd met betrekking tot het behalen van de klimaatdoelen. De KEV 2022 voorziet dat met voortzetting van het huidige klimaatbeleid, dat wil zeggen met alle beleid dat al is vastgesteld, de CO₂-reductiedoelen van Nederland niet zullen worden gehaald. Naar verwachting zal de broeikasgastuitstoot in 2030 slechts 39 tot 50% zijn gedaald ten opzichte van 1990. Hiermee is het kabinetsdoel om in 2030 55% minder uit te stoten dus nog niet in zicht - in het regeerakkoord is dit doel zelfs aangescherpt naar 60% reductie. Een snellere uitvoering van de bestaande plannen én formulering van aanvullend beleid zijn nodig om dit doel wel te halen.

Het kabinet heeft in zijn coalitieakkoord een groot pakket van aanvullende klimaatmaatregelen aangekondigd. Op 26 april 2023 zijn deze met de 'Voorjaarsbesluitvorming Klimaat' door minister Klimaat en Energie Rob Jetten aan de Tweede Kamer voorgelegd. De beschreven (aanvullende) maatregelen moeten de gewenste extra reductie opleveren.

Prognose provincie Utrecht

Op grond van de resultaten uit de KEV 2022 wordt voor de provincie Utrecht een emissiereductie van 26 tot 44% voorzien in 2030. Dat is niet voldoende om de doelstellingen uit het Klimaatakkoord, laat staan hogere ambities, te halen. Dit betekent dat er in één of verscheidene sectoren, 'klimaattafels' genoemd in het Klimaatakkoord (Mobiliteit, Landbouw en landgebruik, Elektriciteit, Gebouwde omgeving en Industrie), aanvullend beleid en/of extra maatregelen nodig zijn. In de provincie Utrecht zijn Mobiliteit en de Gebouwde omgeving de grootste uitstoters.

Toelichting

De afgelopen twee jaar zijn door uw Staten meerdere moties aangenomen die betrekking hebben op klimaat:

- Motie 33 - Drawdown voor provincie Utrecht (afgehandeld in 2022)
- Motie 74 - Organiseren van een expertsessie (afgehandeld in 2022)
- Motie 117 - Organiseren van een klimaattop, samen met de gemeente Utrecht (on hold)

- Motie 79 - 'Code Rood voor Klimaat, uitwerken op maat' (lopend)
- Motie 100 - Klimaat centraal (lopend)

Lopende moties

Motie 79 'Code Rood voor Klimaat, uitwerken op maat' en motie 100 'Klimaat centraal' roepen op om de concernbrede doelstelling voor een klimaatneutrale provincie steviger aan te zetten. Hiervoor wordt een groot aantal elementen specifiek benoemd. Deze motie ligt aan de basis van het programma Klimaat centraal. De stand van zaken van de tot nu toe ontplooidde activiteiten zal in de navolgende paragrafen worden toegelicht.

- Motie 79 'Code Rood voor Klimaat': In het voorjaar van 2022 hebben Provinciale Staten motie 79 'Code Rood voor Klimaat' aangenomen. Hierin hebben wij de opdracht gekregen een P&C-/PDCA-cyclus voor CO₂-reductie en -absorptie uit te werken en in te richten. Op 7 februari 2023 bent u hierover geïnformeerd met een Statenbrief (UTSP-1871515654-2183) en de bijgevoegde startnotitie 'P&C Reductie broeikasgassen' (UTSP-1871515654-2182) ontvangen. In de begroting 2024 zal een klimaatparagraaf worden opgenomen, die op hoofdlijnen inzicht biedt in het doelbereik en de prognoses voor de CO₂-reductie per klimaattafel.¹
- Motie 100 'Klimaat centraal': De activiteiten die hiervoor worden ontplooid worden verder toegelicht in de navolgende subparagrafen.

Klimaatplan

In het najaar van 2023 zal een klimaatplan aan u worden aangeboden. Hierin wordt beschreven op welke wijze wij sturen op de klimaatdoelen voor 2030, met een doorkijk naar 2050. In het plan worden concrete voorstellen gedaan voor:

- het geven van overzicht over alle klimaatactiviteiten, ingedeeld naar de klimaattafels Elektriciteit, Gebouwde omgeving, Landbouw & landgebruik, Industrie, Mobiliteit en de Provincie als voorbeeld;
- het verder ontwikkelen van de monitoringssystematiek;
- een prognosemodel waarmee nieuwe klimaatvoorstellen kunnen worden beoordeeld op hun impact;

¹ Met deze indeling volgt de provincie de klimaattafelopzet (inmiddels 'sectortafels') van het Rijk.

- een transitiestrategie: hoe betrekken we onze stakeholders binnen en buiten de provincie bij de klimaatproblematiek?;
- het borgen van provinciale klimaatactiviteiten in de planning&controlcyclus en in onze financiële kaders;
- het identificeren van blinde vlekken in ons klimaatbeleid: waar kan de provincie meer doen om haar doelen te bereiken?

Het klimaatplan zal, samen met de doorontwikkelde klimaatmonitoringstool van de provincie, eind oktober of begin november, aan u worden gepresenteerd in een Statensessie. Wij zullen samen met de Griffie een geschikt moment hiervoor zoeken.

Maatregelen

Zoals hierboven genoemd is motie 33 afgedaan met de oplevering van het Drawdown-rapport. Inmiddels is opdracht gegeven de maatregelen in het rapport verder uit te werken. We verwachten dat deze uitwerking rond de zomer gereed zal zijn. Deze zal als input dienen voor het nog op te stellen klimaatplan.

(Bruikbaarheid van) provinciebrede informatievoorziening

In 2021 is de 'Klimaatmonitor provincie Utrecht v1.0' ontwikkeld (zie ook hiervoor www.klimaatinspiratieutrecht.nl). Hiermee richten we ons op het provinciebreed voortbrengen en delen van klimaatinformatie: onderdeel van de monitor is een informatief dashboard dat onze voortgang ten opzichte van de klimaatdoelen monitort. Het laat zien welke sectoren in welke mate bijdragen aan de klimaatimpact. Met behulp van dit instrument kunnen we de belangrijkste trends van de afgelopen jaren in de gaten houden en nagaan hoe de voortgang zich in verschillende sectoren ontwikkelt en of we op koers zitten om de (landelijke) reductiedoelen te halen.

Het is onze ambitie de klimaatmonitor door te ontwikkelen van informatief dashboard naar een sturingsinstrument. Dat wil zeggen dat we, naast het terugkijken naar de trends van de afgelopen jaren, ook een trendlijn (prognose) per jaar willen opnemen, gericht op het doel voor 2030 (55-60% emissiereductie van broeikasgassen) en verder.

Afgelopen maanden is gewerkt aan een update van de Klimaatmonitor (en tevens de monitor Energietransitie). Hierbij zijn data geactualiseerd en zijn gegevens op gemeentelijk detailniveau toegevoegd; momenteel wordt hieraan de laatste hand gelegd. We werken toe naar een update vóór eind 2023, die de vindbaarheid en bruikbaarheid van de klimaatmonitor verbetert: een betere presentatie van de gegevens en het geven van uitleg bij de cijfers. Ook worden bestaande data opnieuw geactualiseerd en voegen we in onderling overleg met gemeenten nieuwe data en functionaliteiten toe.

In IPO-verband vindt regelmatig overleg plaats over het uniform monitoren door provincies. In hetzelfde gremium wordt verkend hoe de monitoringstools verder kunnen worden ontwikkeld, bijvoorbeeld door aan te sluiten op de landelijke KEV-rapportage van het PBL. Er is recent vanuit IPO een opdracht gegeven aan het bedrijf Quintel Intelligence om een provinciale doorrekening te maken van deze KEV. Hierbij wordt samengewerkt met PBL. Afhankelijk van de resultaten kan dit leiden tot een nauwgezet beeld per provincie.

Nieuwe CO₂-verrekenprijs

In januari 2023 hebben wij besloten een nieuwe CO₂-verrekenprijs te gaan hanteren in maatschappelijke kosten-batenanalyses (mkba's) waarmee recht wordt gedaan aan de maatschappelijke kosten die zijn verbonden aan de uitstoot van broeikasgassen. Hierover bent u begin 2023 geïnformeerd met een Statenbrief (UTSP-1871515654-2105). Deze nieuwe CO₂-prijs van € 875,- per ton CO₂ is inmiddels doorgevoerd in de mkba-tool die wordt gebruikt voor infrastructurele projecten en de provincie is met andere overheden in gesprek over de totstandkoming van dit besluit, de hoogte van de prijs en het streven om deze navolging te laten geven in andere organisaties. Momenteel lopen hierover gesprekken met onder andere de ministeries van Economische Zaken & Klimaat en Binnenlandse Zaken, MVO Nederland, de waterschappen en een aantal gemeentes. Binnenkort volgen het IPO en het Planbureau voor de Leefomgeving.

Ook wordt momenteel onderzocht hoe de zogenaamde 'social costs of climate change' een bredere toepassing zouden kunnen krijgen in andere beleidskeuzes/-afwegingen of investeringsbeslissingen van de provincie. Naar verwachting kunnen we u hierover in het najaar nader informeren.

De provincie als voorbeeld

De provincie als voorbeeld vormt een zesde, eigen 'klimaattafel' waarmee onze organisatie aan haar partners en andere belanghebbenden laat zien welke bijdrage de organisatie levert aan het tegengaan van (verdere) klimaatverandering. Hierin worden grote stappen gezet:

- De locaties Huis voor de provincie, Tramremise, Busremise, Huis ter Heide en de botenloods in Baarn zijn inmiddels gasloos. De Meern en Paushuize zullen dit jaar geen gasaansluiting meer hebben. Daarmee zijn alle provinciale werklocaties nog dit jaar gasloos.
- Op 1 juni 2023 is een projectleider begonnen voor het verduurzamen van de panden, zowel op het gebied van gebouwonderhoud als op gebouwbeheer.
- Met de recente ondertekening van het Manifest Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) en het nieuwe inkoopbeleid wordt gewerkt aan het genereren van een positieve maatschappelijke impact en aan het verkleinen van de CO₂-voetafdruk van de eigen organisatie.

Wij hebben in oktober 2021 de 'CO₂-routekaart provincie Utrecht' vastgesteld. Deze routekaart heeft als doel te komen tot een gezamenlijk route die is gericht op de reductie van de uitstoot van CO₂ door de provincie Utrecht als organisatie. Om de gestelde doelen uit deze routekaart te kunnen realiseren is een 'Uitvoeringsplan CO₂-routekaart' in voorbereiding dat we nog voor de zomer willen vaststellen.

Binnen de organisatie wordt, vooruitlopend op dit uitvoeringsplan, al gewerkt aan het versneld verminderen van de CO₂-uitstoot door onze eigen bedrijfsactiviteiten. Ook wordt ingezet op klimaatbewustzijn onder medewerkers. Hoewel zo'n kennis- en gedragstransitie groot en complex is, worden betekenisvolle initiatieven genomen. Zo komt er een alternatief voor de wegwerpbekers in onze drankenautomaten, zijn met de cateraar scherpere afspraken over het aanbod in de vergadercatering (banqueting): deze wordt binnenkort volledig vegetarisch, vlees blijft alleen op uitdrukkelijk verzoek beschikbaar, en richt Bedrijfsvoering zich op een betere afvalscheiding. Daarnaast is onlangs een duurzame reiskostenregeling vastgesteld en wordt onderzocht hoe we onze e-waste - de onnodige opslag van data die veel CO₂-uitstoot kost - kunnen verminderen.

Faciliteren van een breed duurzaamheidsoverleg en delen van kennis

- Een duidelijke coördinerende en intern/extern verbindende rol draagt bij aan focus en versnelling op de klimaatdoelstelling. Om de diverse programma's op het gebied van duurzaamheid binnen de provincie inhoudelijk beter te verbinden is een breed duurzaamheidsoverleg opgestart. Daarnaast is het interne netwerk 'Duurzaam Doen' opgezet met als doel het delen van kennis op het gebied van klimaat en duurzaamheid.
- Ten behoeve van de uitwerking van het nieuwe klimaatplan willen we een participatieproces starten en daarmee ook de verbinding leggen met maatschappelijke organisaties, medeoverheden, het bedrijfsleven, etc.

Gezamenlijke beeldtaal

Onder coördinatie van het programmteam Klimaat centraal wordt gewerkt aan een gemeenschappelijke beeldtaal voor de klimaatthema's van de provincie en hieraan gerelateerde beleidsonderwerpen en projecten. Het doel is om:

- klimaat een eigen gezicht te geven: als één thema, meteen herkenbaar, goed vindbaar en aansprekend;
- op aansprekende wijze uit te leggen welke doelen we als provincie nastreven en welk pad we volgen;
- klimaatvraagstukken en -problemen op een eenvoudige en eenduidige manier uit te leggen;
- één omgeving te maken voor kennisdeling en -uitwisseling m.b.t. klimaatvraagstukken;
- een gedeelde kijk op klimaat te bieden;
- gelijke waardes, begrippen, uitgangspunten, uitingen, etc. te gaan hanteren;
- een beweging op gang te brengen, onder één vlag en met een duidelijk doel voor ogen.

Financiële consequenties:

Nee, want er is in de begroting in voorzien.

In de doelenboom van de begroting 2022 is onder H9.7 'Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief' doel 9.7.3 opgenomen: 'De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord'.

Hiervoor is een budget toegekend van €487.000,- voor 2023. Daarnaast krijgt elke provincie extra financiële middelen met uitvoeringsgelden voor het Klimaatakkoord ad €216.000 en ontvangt onze organisatie tot en met 2025 een

totaalbedrag van € 4.534.989 (in drie tranches) voor het aantrekken of vrijmaken van tijdelijke capaciteit voor uitvoering van het klimaat- en energiebeleid.

Er zijn geen financiële consequenties verbonden aan het uitvoeren van de moties. Hierin is reeds voorzien met de Kaderbrief 2021-2024 en de lopende begroting.

Vervolgprocedure / voortgang:

We informeren u twee keer per jaar met een Statenbrief over de voortgang; de volgende Brief is gepland voor december 2023. Verder stellen we voor na de zomer een informatiesessie te organiseren voor (nieuwe) Statenleden over dit onderwerp.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen